

Pisnjak Atilla

Császár Szebasztiján Körbelátó c. kiállításához¹

Császár Szebasztiján: Cím nélkül

Tisztelt Közönség, Kedves Barátaink!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy ma nemcsak egy kiváló művész alkotásairól mondhatok néhány gondolatot, hanem egyben egy jó barátomat is köszönhetem. Császár Szebasztijánhoz, aki a fiatal lendvai képzőművészek egyik jeles képviselője, évek óta baráti szálak fűznek, ezért engedjék meg, hogy a megszokottnál személyesebb hangnemben szóljak legújabb kiállításáról.

Szebi – ahogy a barátai szólítjuk – valamikor a múlt héten hívott fel azzal a kéréssel, segítsék neki kitalálni a készülő kiállítás címet. Abban egyetértettünk, hogy rövid, frappáns, de mégis sokatmondó címet kell találnunk. Azt is éreztük, hogy a kiállítás anyagához egy képies, valamennyire lírai megnevezés illene leginkább. A kiindulópont tehát adott volt: találni egy elvont, de mégis sokatmondó kifejezést. Felmerült bennünk a kérdés: a vidékünkkel kapcsolatos legyen? Mert hát ugye a bennünket körülölelő táj képei képezik a kiállítás gerincét. Furcsábbnál furcsább ötletek születtek, amelyek többségében szerepelt a bor és a hegy szó. Azonban egyik sem volt elég kifejező. És akkor szinte a semmiből jött a *Körbelátó*.

A művészek nagy része leginkább saját személyiségéből merít az alkotás során. Szebi munkásságát (és életét) már jó ideje figyelemmel kísérem, sőt néha aktív részese is vagyok, ezért bátran leszögezhetem, hogy számára nagyon fontos

¹ A lendvai Színház- és Hangversenyteremben, 2017. május 3.-án elhangzott megnyitó szerkesztett változata.

az érzékelés, a tapasztalás, a látás. Nagy érzékenységgel szippantja magába az őt körülölelő világot, feldolgozza, majd pedig alkotásain újrafogalmazza azt. Műveinek tárgya többnyire a táj, a természet. Ez azonban nála a látás első szintje, a *mit*. A másik szint a *hogyan*. A természet számára inkább szentély, mint élettér, egyfajta gócpont, amelyben felfogása szerint összefut minden, ami van, volt és lesz. Helyet kap benne a megmagyarázhatatlan és a ráció, az ember és a vallás, a jó és a rossz, a szép és a csúnya. Képei egyszerre a világ lenyomatai és egy motívumon felüli jelentés hordozói. A kiállított művek is túllépnek a tájkép klasszikus értelemben vett fogalmán. A táj mint motívum itt csak kellék ahhoz, hogy a művész megfogalmazza lelkének legbelső világát. Szebasztiján műveiben felelevenedik a romantikára annyira jellemző panteizmus. Elmondhatjuk, hogy Caspar David Friedrich híres mottója, idézem: „A festőnek nemcsak azt kell festenie, amit maga előtt lát, hanem azt is, amit magában lát. Ha azonban semmit sem lát magában, akkor hagyja abba annak festését is, amit maga előtt lát.”, nagyon is igaz Szebi művészetére.

Császár Szebasztiján életének egyik meghatározó eleme, mondhatnánk lételeme a művészet. Mindennapi létét nemcsak az alkotás végeredménye vagy annak folyamata határozza meg erősen, hanem az, hogy művein keresztül ki tudja írni – vagy inkább festeni – saját énjét. Színkompozícióival gondolatokat, érzelmeket, eszméket, filozófiát, vallást tud megfogalmazni. A képzőművészet lehetővé teszi számára, hogy benső énjének eseményeit, amelyeket az átlagos ember nem minden esetben tud vagy akar szavakba foglalni, kivetítse, formába öntse.

Minden képnek megvan a saját intim momentumuma. Az, ami az alkotót arra ösztönözte, fesse meg azt. Ezek a pillanatnyi érzések, hangulatok a magány, a szeretet, a bánat, az öröm, a lelkesedés, stb. Nekik köszönhetően lesznek ezek a képek emberközpontúak, még akkor is, ha rajtuk a figura nem tölt be kulcsszerepet, sőt emberi alakok meg sem jelennek rajtuk. Így válnak ezek a képek Császár lelki világának emberi vetületévé.

A pillanatnyi érzések, hangulatok megfogalmazásának tökéletesen megfelel az akril, amelynek köszönhetően a művésznak sikerül gyorsan megragadnia és megörökítenie a pillanatot, még mielőtt az elszállna. Jól érzékelhető, hogy Szebasztiján nem a kép tökéletességét próbálja megfogni, sokkal inkább a magában meglapuló *ideát* próbálja formába önteni. Festményein önmaga drámai megfogalmazását láthatjuk. Feszültséget a színek használata kelt, az erős kontrasztok pedig a képek töltelékét és dramaturgiáját adják, ezektől válnak a festmények a belső én hordozóivá. A merész színválasztás kiváltotta hangulatnak köszönhetően a képeket nem lehet megunni, az erős színek mindig újat és újat tudnak mutatni. Ilyen színválasztéka talán csak a korai *fauves*-oknak volt, az erős színkontrasztok pedig a német expresszionizmust idézik, míg a merész, széles ecsetkezelés talán leginkább Van Gogh festményeiről lehet ismerős.

A spontán, expresszív képeket erőteljesen ellensúlyozzák a monotípiák. Az előbbiek ebben az évben, az utóbbiak pontosan tíz éve, 2007-ben készültek. A monotípiák megalkotásában megmutatkozik Császár tervező énje is, hiszen utólagos módosításra nincs esély. Így minden vonalat, pontot, színfoltot vagy az elhunyt bogár tetemének a helyét alaposan meg kell tervezni. Számunkra pedig kiváló alkalmat teremtenek arra, hogy a művész festőtehetsége mellett megismerjük rajztudását is. A monokróm megfogalmazás a festmények erős színei szükséges ellensúlyának is tekinthető. A két képcsoport nem rombolja egymást, egyik sem kerül alárendelt helyzetbe, inkább azt állapíthatjuk meg, hogy kellőképp erősítik és hangsúlyozzák egymást.

Visszatérve Caspar David Friedrich idézetéhez: Császár Szebasztiján valóban önmagát próbálja megismerni, meglátni ahhoz, hogy meglássa az őt körülvevő világot. Képei egyrészt az önreflexió, az önvizsgálat, az önkritika, másrészt a benyomások és a külső hatások találkozási pontját jelentik. Leccsapódik bennünk az emberi létnek minden apró kis rezzenete, amitől a táj a szemünk előtt kel életre, hogy oda belépve megismerjük Császár Szebasztiján belső világát.